

ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ – ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ

Мазур В.Г. – викладач

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Сучасне інформаційне суспільство вимагає удосконалення форм демократії та методів їх реалізації. Зокрема, у світовій практиці широко застосовується така форма колективного звернення, як електронна петиція, що подається шляхом застосування новітніх телекомунікаційних засобів, передбачає особливу процедуру реагування адресата та підтверджує свою дієвість як механізм систематичного суспільного діалогу.

Електронні петиції це – інструмент розвитку демократії, який потрібен як народу, так і владі. Головна мета петицій – звернути увагу суспільства в цілому або влади на існуючу проблему в будь-якій сфері політики, економіки, громадського життя.

Проблеми забезпечення взаємодії та гласності у відносинах органів державної влади з громадськістю досліджувалася такими вченими, як Ю.М. Батурін, І.І. Дахова, А.Б. Канунніков, Є.О. Лукашева, В.О. Серьогін, В.М. Тихонов, Ю.М. Тодика, О.О. Томкіна та ін. Однак низка питань залишається вивченою недостатньо. Зокрема, питання щодо доцільності застосування електронних петицій потребують додаткового вивчення.

Метою статті є розглянути сутність та зміст поняття “електронні петиції”. Визначити ефективність системи електронних петицій як інноваційного механізму налагодження взаємодії влади і громадянського суспільства.

Петиція як механізм комунікації влади та суспільства має довгу історію. Термін “петиція” (petitio) з латинської перекладається як пошук, вимога, прохання. В юридичній енциклопедії за редакцією Ю. Шемшученка петиція трактується як колективне письмове звернення громадян з того або іншого питання, яке подається здебільшого главі держави чи іншим органам державної влади та місцевого самоврядування.

Президент України 28 серпня 2015 р. видав Указ “Про порядок розгляду електронної петиції, адресованої Президентові України”, відповідно до якого вже з 29 серпня 2015 р. на сайті голови

держави запрацював спеціальний розділ для електронних петицій [2]. Отже, серед вищих органів державної влади спеціальний портал для розгляду електронних петицій створено поки що лише на сайті Президента України, хоча законодавчо система має працювати і для уряду, і для парламенту.

Уже перший досвід роботи системи електронних петицій в Україні показав, що розрахунки авторів проекту виправдалися. Станом на 11.10.2015 р. на сайті Президента України вже зареєстровано 13 тис. 477 електронних петицій. А сайт працює лише з 29 серпня 2015 р. На 11.10.2015 р. на відповідному сайті розміщено вісім петицій – з відповіддю Президента України та сім – знаходяться на розгляді, отже 15 петицій набрали більше необхідних за законом 25 тис. підписів.

Вважається, що актуалізація петицій як форми взаємодії з владою відбувається за часів активного формування громадянського суспільства. Саме тоді петиції перетворюються з інструменту індивідуального звернення до державних інституцій окремих громадян, або представників певних політичних сил на засіб колективної ініціативи.

За походженням петиції вирізняють індивідуальні та колективні, за способом подання – паперові та електронні. За юридичним характером петиції можуть бути консультативними та імперативними. Імперативні петиції мають обов’язковий характер для органів влади. Консультативні петиції запроваджуються для аналізу суспільної думки та виявлення гострих і болючих проблем суспільства і влади.

У науковій літературі виділяють такі ознаки електронних петицій:

- метою петиції є розпочати діалог із владою;
- колективний характер звернення;
- свобода вираження – петиції підкреслюють важливість, резонанс проблеми. Питання, яке піднімають, – питання публічного інтересу (об’єднує багатьох людей);

- скорочений (спрощений) порядок розгляду петиції;
- петиція не має обов'язкової сили для адресата;
- необхідність дотримання як вимог закону, так і правил веб-порталу;
- надійна платформа – зазвичай державні веб-сайти, хоча дозволяється подання електронних петицій через громадські веб-сайти;
- “закриті” теми – обмеження за інформаційним законодавством;
- премодерація (попереднє підписання петицій встановленою кількістю голосів (ценз));
- для реагування з боку влади не обов'язково чекати, коли буде зібрано відповідну кількість голосів [1].

На нашу думку, переведення в електронну форму традиційних звернень не лише зменшить канцелярські витрати по державі, але й простимулює реформування документообороту, системи прийняття рішень всередині органів влади та взаємодії між ними. В свою чергу, у місцевих громад України завдяки електронним петиціям з'явиться додаткова можливість контролю за діяльністю влади та можливість висвітлення найгостріших і найважливіших питань громади.

Нині е-петиція не зобов'язує державні чи муніципальні органи виконувати побажання певної групи громадян - вона звертає увагу таких органів на проблему, що хвилює громадськість і змушує відреагувати на неї. Тобто, в Україні діє механізм електронних петицій, які мають консультативний характер, що в свою чергу ставить під сумнів дієвість таких петицій. Отже, вважаємо, що характер електронних петицій в Україні доцільно змінити з консультативного на імперативний за умов отримання більшої кількості підписів.

Підводячи підсумок вищевикладеному, можна сказати, що запровадження системи електронних петицій в Україні є важливим, своєчасним і прогресивним кроком, який сприятиме подоланню прірви між народом і владою, зменшенню бюрократизації процесу контактування пересічних громадян із представниками влади й активнішому їх долученню до вирішення державних і суспільних питань. Водночас, незважаючи на здобутки електронної демократії, необхідно працювати й над викликами та загрозами, які вона містить у собі, – фальсифікація результатів електронного голосування, несанкціоноване втручання в роботу автоматизованих систем і комп'ютерних мереж, їх блокування тощо.

Література

1. Електронні петиції: бути чи не бути? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.org.ua/ua/news/20871158-elektronni-petitsiyi-buti-chi-ne-buti>.
2. Про порядок розгляду електронної петиції, адресованої Президентові України [Текст]: Указ Президента України від 28.08.2015 № 523/2015 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 70.

УДК: 330.341.1:65.014.1:359

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ-СУБ'ЄКТАХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Полеся В.М. – асистент

Вінницький національний аграрний університет

На формування інноваційного потенціалу підприємства, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність, має вплив ціла система факторів. Факторам внутрішнього середовища відводиться ключова роль у формуванні інноваційного потенціалу. До цієї групи факторів відносяться: цілі, структура, завдання, технологія, працівники, ресурси та

інноваційна культура. Фактори зовнішнього середовища формують загальні умови функціонування підприємства, що змушує його систему управління постійно здійснювати їх моніторинг та адаптуватися, тобто впроваджувати інновації. Вони характеризуються прямим впливом та необхідні для підтримки інноваційного потенціалу системи управління. Це: